

Size bir okuma parçası sunarak yazıma başlayayım:

Öğretmen Öğrencilerini Arıyor

Dünyayı kurtarmak için içten bir arzu duyulması şarttır.Şahsen başvurun.

Gazetede ki bu üç satırlık ilan, yaşam boyu sürece k bir maceranın başlangıcıydı...

Tarih boyunca yazılmış en etkileyici ruhsal maceralardan biri olarak kabul edilen İsmail, basıldığı andan günümüze kadar yirmiden fazla dile çevrildi. Dünya çapında geniş ve tutkulu bir okuyucu kitlesi edinen bu roman, her zaman daha fazlasını arzulayan kültürümüzün tüm dünyayı nasıl bir sona yaklaştırdığını gözler önüne seriyor. Onu benzersiz kılsa, görmezden geldiklerimizi yüzümüze çarpıp, tartışılmaz kabul ettiklerimizi bir bir yıkarken geride yine de umut bırakması. İsmail insanlığa alternatif bir rol, akla gelmeyen bir çıkış yolu gösteriyor.

ALANLARDAN MISINIZ YOKSA BIRAKANLARDAN MI?

İsmail'i okuduğunuzda bunu bir kez daha düşüneceksiniz.

Hayatımdaki kitapları artık ikiye ayırıyorum: 'İsmail'den Önce' okuduklarım ve 'İsmail'den Sonra' okuduklarım!

Bahsedilen kitap Daniel Quinn'in Ismael adlı romanı. Kitap tanıtımında da yer alan ve romanın üzerine kurulduğu "ALANLAR" ve "BIRAKANLAR" ifadeleri için aşağıda sunulan görüşlerden (nazariyelerden) hangisi size daha makul geliyor?

a-Yazarın hayatını, çocukluğunu, gençliğini, öldüğü tarih gibi bilgileri bilmeden asla ALANLAR ve BIRAKANLAR ne demek anlayamayız.

b-Yazar bu kelimelerin anlamlarını yakın çevresine açıkladı. Örneğin alanlar demek elma alanlar demektir. Kastedilen elmadır. Bırakanlar ise sigaradır. Sigarayı bırakanlar kastedilmektedir.

c-Siz deli misiniz? Açın sözlüğe bakın. Almak da bırakmak da ne demek sözlüklerde yazar zaten.

d-Önce bir kitabı okumayı deneyelim mi? Belki kitabı okuyunca anlayacağız ne demek olduklarını. Ne dersiniz ha?

Neden böyle bir giriş ile başladığımı umarım yazımın ilerleyen kısımlarında anlayacaksınız.

Öyle umuyorum.

Son günlerde Mustafa Öztürk'ün bazı konuşmalarından alınmış video parçalarını sosyal medyada sık sık görüyorum.

Bunların bir tanesinde Öztürk diyor ki:

“Kuran, din ve ahiret konusunda çok şey söyleyip, buna iman et ve ikna ol demiş, ama aslında hiçbir şey dememiş. Beni ikna edemedi. Kuran’daki ahiret konusu bir polemikten başka bir şey değildir....”

Bir başka videoda ise yukarıdaki sözlerini açan ifadelere yer veriyor:

“Kuran’ın ana metninin yarısı kıssalardan oluşur. Bunun da yarısı neredeyse Yahudilere tesis edilmiştir.... Bu 114 surelik hidayet terkiibinden, 13 yıllık Mekke putperestleri/paganları ve Medine Yahudileri dışında pay alamayan onlarca majör medeniyet dururken evrensellik iddiasında bulunmak sizce de bir sorun değil mi?.... Ezcümle İslam bir Kureyş düşüydü (tek başına suresi bile var) gerçek oldu. Sen ise hesapta yoktun ve maharetli eller tarafından varmış gibi gösterildin.”

Mustafa Öztürk “Neden Her Mealden Farklı Ses Çıkıyor?” adlı bir videosunda bu ve benzeri ifadelerinin altında yatan nedeni net olarak ifade ediyor:

Öztürk’e göre meallerin farklı farklı olmasının (Kuran’ın farklı şekillerde anlaşılmasının) temelde 4 nedeni var: (Birebir videodaki cümlelerin yazımı değildir, benim anladığım şekli ile ifadeler de içerir)

1-Arap dilinin yapısı: Dilin doğasından kaynaklanan sıkıntılar var. Yorum yapmadan, literal çeviri sıkıntı yaratıyor. Örneğin bazı zamirlerin birkaç yere gitme ihtimali vardır. Arap toplumun çeşitli ifade biçimleri var. Sabaha andolsun ne demek? Bu, o dönemde anlamlıydı. İndiği gün biliniyordu. Literal çeviride bunları anlayamayız. Bu sebeple her kafadan farklı ses çıkar. Bu ayetin indiği gün orada değildik. Çeşitli şekillerde yorumlanabilir.

2-Kuran'ın doğası/yapısı : Kuran'ı Kerim masa başında bir yazar tarafından gelecek dönem insanları hesap edilerek yazılmamıştır. Kuran hayatın doğal akışında inmiştir ve anlamak için arka plan metni de lazımdır. Kuran vahyi ilk başta Kitap olarak değil; peygamberin dilinden sözlü olarak çıkmıştır. Kitapta sözün kendisi (belki en son söylenmiş sonuç cümlesi) var. Ama sözün bağlamları yok. Sebeb-i nüzul bilgileri lazım. Ama yetersiz. Bunları Allah'a ve peygambere sorma şansımız yok. Tarihsel bilgiden çıkarmaya çalışıyoruz.

3-İndiği dönem ve aradan geçen 1400 yıl: Dilin doğası ve aradaki tarihsel mesafe anlam farklılıklarına sebep oluyor.

4-Belli bir yorum nazariyesine dayanması (Bu madde için “en belirleyici olanı” diyor.)

Mustafa Öztürk'ün “yorum nazariyesi” bu.

Peki hemen farklı yorum nazariyelerine kısaca bir ayet örneği üzerinden göz atalım.

Meal veren ve nazariyesi

Edip Yüksel

(Kuran'ı yalnız Kur'an açıklar; hadislerin kaynak değildir)

Mehmet Okuyan

(Hadislerin Kurana uygun olanları dinde kaynaktır)

Diyanet

Kuran hadisler olmadan anlaşılamaz. Dinde temel kaynak Kuran'dan sonra hadislerdir.

Meali (7:31)

Adem oğulları, mescitlere giderken süsleniniz.

Ey âdemoğulları! Her secdede ziynetinizi takının!
(Bu buyruk, ibadetlerde temiz ve güzel giyimli olmanın şart olduğunu göstermektedir.)

Ey Âdemoğulları! Her mescitte ziynetinizi takının
(güzel ve temiz giyinin).

Meal veren ve nazariyesi	Meali (7:31)
Edip Yüksel (Kuran'ı yalnız Kur'an açıklar; hadislerin kaynak değildir)	Adem oğulları, mescitlere giderken süsleniniz.
Mehmet Okuyan (Hadislerin Kurana uygun olanları dinden kaynaktır)	Ey âdemoğulları! Her secde de ziynetinizi takının! (Bu buyruk, ibadetlerde temiz ve güzel giyimli olmanın şart olduğunu göstermektedir.)
Diyanet Kuran hadisler olmadan anlaşılamaz. Dinde temel kaynak Kuran'dan sonra hadislerdir.	Ey Âdemoğulları! Her mescitte ziynetinizi takının (güzel ve temiz giyinin).

Gördüğünüz gibi 3 farklı nazariye aynı mealde birleşmiş. Mustafa Öztürk her ne kadar “neden farklı farklı Kuran mealleri/anlayışları” var diye sorsa da biraz dikkatli incellerseniz aslında Kuran mealleri yüzde 99 oranında aynı. Farklı gibi gözükken noktalar toplarsanız yüzde 1'i geçmiyor.

Mustafa Öztürk'ün “dönemin şartlarını bilmek” zarureti açısından Edip Yüksel meali oldukça dikkat çekici. Zira kendisi “hadisler dinde kaynak olamaz” diyor; fakat “dönemin şartları,nüzul sebebi” gibi argümanlar ile ayetleri anlayanlar ile meali birebir aynı.

Edip Yüksel mealini seçmemin sebebi kendisinin açık yürekle “hadislerin dinde kaynak olmadığını dolayısı ile Kuran'ın hadisler/tefsirler/alimler/şeyhler yoluyla gelen bilgilerle değil; bizzat Kuran'ın kendisi tarafından açıklandığı” nazariyesini savunması. Hal böyle olunca bize de “bakalım bu nazariyede olan birisi Kuran'ı nasıl anlamış” diye bakmak düşüyor ama ilginç bir şekilde meali zıt nazariyedeki mealler ile yüzde 99 oranında aynı. Dileyen iki meali yan yana koyup okuyabilir.

Ayetin tamamı şu şekilde:

Yâ benî âdeme huẓû zînetekum 'inde kulli mescidin vekulû veşrabû velâ tusrifû(c) innehu lâ yuhibbu-lmusrifîn

Edip Yüksel bu ayette geçen:

Beni adem

Ziynet

Mescit

Külü

Şarabe

İsraf

Ve bu kelimeleri bağlayan gramer kurallarına...

Anlam verirken; hangi kaynaktan yararlandı ki ortaya çıkan sonuç “hadisler ile Kuran açıklanmıştır” diyenler ile birebir aynı oldu?

Edip Yüksel diyecektir ki “açtım bağlamları ile ayetleri okudum, Arapça sözlükleri, dilbilgisi kurallarını izledim ve bu anlamı verdim.”

İyi de diğer bunlara hiç bakmadı ve işi nüzul sebeplerine, hadislerin/tefsirlerin/alimlerin açıklamasına bıraktı ve yine aynı sonuca ulaştı.

O halde sorun ne?

Eğer hadisler ile Kuran ancak açıklanır diyenler ile Edip Yüksel’in meali aynı ise o zaman ortada sorun ne? Edip Yüksel’in hepi topu ayrıştığı noktalar yüzde bir değil mi? O zaman Mehmet Okuyan/Süleyman Ateş/Mustafa İslamoğlu nazariyesi doğru. Onlar diyorlar ki “hadisler temel kaynaktır ama Kurana ters hadis varsa Kuran’ı esas alırız.” Dili ile söylemese de Edip Yüksel de sonuç itibariyle defakto olarak bu görüşte mi olmuş oluyor?

Şu ana kadar sadece fotoğraf çekmeye çalışıyorum. Lütfen fotoğrafı siz de görmeye çalışın.

Birisi partiye siyah pantolon ve sarı gömlek ile geliyor ve ben sadece “partiye giderken giyinme kılavuzunu okudum” diyor; diğeri partiye siyah pantolon ve sarı gömlek ile geliyor ve “ben partiye giderken giyinme kılavuzunu büyüklerimiz nasıl yorumlamışsa ona uydum” diyor ve fakat her ikisi de partiye siyah pantolon ve sarı gömlek giyerek geliyor.

O halde ya;

- “Partiye giderken giyinme kılavuzunu bizzat okumak ile yorumlanmış halinin okumanın hiçbir farkı yok” ikisi de doğru diyeceksiniz.

-Ya da ikisi de yanlış diyeceksiniz.

Ama... Yorumlanmış kılavuzu reddediyorum diyip partiye aynı şekilde gelme gibi bir çelişkili duruma düşerseniz o zaman da oturup nerede hata var diye düşüneceksiniz.

SORU: ELİMİZDEKİ KİTAP KENDİ KENDİSİNİ AÇIKLAMIS MIDIR?

Yazının başında ALANLAR BIRAKANLAR örneğine ne cevap vermiştiniz? Ben ilgili romanı okudum. ALANLAR ve BIRAKANLAR ne demek biliyorum. Ne yazarın hayatını okudum, ne kim olduğunu biliyorum, ne yakın çevresini ve görüşlerini biliyorum, ne romanın yazıldığı yılı biliyorum. Ama kitabı iliklerime kadar anladım.

Peki biz KURAN’I da “ne zaman yazıldı, kime yazıldı, ilk muhatapları kimlerdi, ilk muhatapları nasıl anladı, evrensel mi tarihsel mi, önceki kitapların devamı mı, önceki kitaplar neler, Sümerlerden alıntı mı” gibi gibi gibi soruların hiç peşine düşmeden sadece okuyarak anlayamaz mıyız?

Bu yolu hiç denediniz mi? Denemeye niyetiniz var mı?

İşte bütün mesele bu.

Mustafa Öztürk dahil TÜM NAZARİYE MENSUPLARININ bilerek veya bilmeyerek asla yaşanmadıkları yöntem budur.

Ziynet sözlüklerde “süs” demektir. Ama Kitap’ta özel bir anlamı vardır. Diğer tüm kavramların da. Bu kavramlara ulaşamazsanız mecburen mescitlerde insanlara “yeyin için ama israf etmeyin” demek zorunda kalırsınız. Sanki mescitlerde pide/ayran dağıtılıyor! Mealiniz anlamadığınızı ifşa eder. Dolayısı ile edebi sanat/ Arapça dilinin özelliği/ siyer bilmek lazım gibi bahanelere sığınırırsınız.

Beni Adem ifadesini görünce “ademoğulları” dersiniz. Kuran’da yaratılan ilk insandan bahsedildiğini varsayarsanız. Bunun adı da Kuran’ı Kuran ile anlamak olur. Dışarıdan bir sürü bilgiyi alıp Kitab’a boca edersiniz, çoğunlukla fark etmeden.

Oysa kitap ortada, yazan ortada. Sadece ALANLAR ve BIRAKNLARI anlamak kadar basit değil. Emek istiyor. Kitabın kurgusu böyle. Ne kadar emek verirsiniz Kitap sizin için o kadar değerli olsun diye...

Bir başka örnek:

6:6 Onlardan önce nice nesilleri yok ettiğimizi görmediler mi? Onları, sizi yerleştirmedüğimiz bir şekilde yeryüzüne yerleştirmiş, gökten bol yağmur yağdırmış, altlarından ırmaklar akıtmıştık. Fakat onları günahlarından ötürü yok ettik ve ardlarından başka bir nesil yetiştirdik.

Bu mealde her şey yerli yerinde gibi. Neyi kurcalıyorsun?

İşte öyle değil. Hiçbir şey yerli yerinde değil. Kitap izlenmediği için kavramlara çeşitli nazariyelerle t-yorum getirilmiş.

Ayette geçen kavramlar/kelimeler

-ElSema (sema kelimesinin belirlilik takısı almış formu)

-Erselna (resul kavramının da türediği “resele” yani göndermek fiili)

-Midraran (bol bol diye anlam verilmiş)

Haydi literal çevirelim:

Üzerilerine bol bol gökyüzünü gönderdik.

Okuduğumuz metinde bulutlar yazmıyor, yağmur yazmıyor...

“Üzerilerine gökyüzünü gönderdik” yazıyor.

Kuvvetle muhtemel burada bir edebi sanat yapıldığını varsayıyorlar. Burada kasıt olsa olsa “üzerilerine gönderilen yağmur bulutlarıdır” diyorlar. Bu sebeple de ifadeyi ayette aslında hiç geçmeyen kelimeler ile yorumlayarak çevirmeyi tercih ediyorlar. Bizler de “gökten bol bol yağmur yağıyor” olmanın ters gelen hiçbir tarafı olmadığı için ayeti huşu içerisinde okuyup geçiyoruz.

Peki ya bu ayette edebi sanat yoksa ve “gökyüzünü gönderdi” yazıyorsa? Şimdi bazı arkadaşlar hemen içerisinde el-sema geçen diğer ayetlere bakacak ve “ne var bunda elbette gökyüzü anlamında” diyecekler. Bu ayette de “edebi sanat” olduğunu iddia edecekler. Sabahlara kadar tartışsak anlaşılamayacağız.

Mesela 2:19 ayeti:

Bir kısmı da, karanlıklarda, gök gürlemeleri ve şimşek arasında gökten (el-sema) boşanan sağanağa tutulup, yıldırımlardan ölmek korkusu ile parmaklarını kulaklarına tıkayan kimseye benzer. Allah inkar edenleri kuşatmıştır.

Mesela arkadaşım bu ayete bakacak ve “doğrusu bu değilse bana doğrusunu ispatla” ya da azıcık şüphelendiyse “doğrusunu anlayana kadar bu ayet ile amel ederim” diyecek.

İşte bütün bunlar “nazariye” meselesi...

Size bir nazariye teklif ediyorum:

Bu Kitab’ın kavramları tamamen Kitap’ta açıklanmıştır,

“Sema” kavramı sözlüklerde gökyüzü anlamına gelebilir. Ancak bu Kitap bu kavrama özel bir anlam yüklemiştir.

El-Sema nedir? El-Sema’yı göndermek nedir?

Delili için sizlere Nuh Suresinden belirli ayetler sunayım:

71:7 “Her ne zaman senin onları bağışlaman için onları çağırıysam parmaklarını kulaklarına tıkadılar, elbiselerini başlarına örttüler, direndiler, büyüklendikçe büyüklendiler.”
(parmaklarını kulaklarına tıkama konusunun 2:19 ile benzerliğine dikkat)

71:8 Sonra onları, gerçekten de yüksek sesle çağırdım.

71:9 “Üstelik ben, onlara ilân ederek söyledim. Onlarla gizli gizli konuştum.”

71:10 Dedim ki: Rabbinizden yargılanma dileyin, şüphe yok ki o, bütün suçları, tamamıyla örter.

71:11 Size gökten faydalı bol yağmurlar yollar

Konuyu bağlamıyla okudunuz. 71:11’de “yağmurdan mı bahsediyor sizce? Nuh kavmini verimli tarım ile mi ikna etmeye çalışıyor? Ayette şu yazıyor: Yursili-ssemâe ‘aleykum midrârâ. Yani “üzerinize bol bol el-sema’yı gönderir” Tabi bu arada bu mesele yağmur meselesiyse; güya edebi sanat yapılıyorsa, Nuh kavminin üzerine sonunda bol bol yağmur gönderildi değil mi, hem de tufan olarak. Üzerine tufan gönderilecek kavmi “bol bol yağmur” ile mi ikna etmeye çalışıyor? Kavmi demez mi sen bizi bol yağmur ile ikna etmeye çalıştın şimdi de ceza olarak senin tanrın bize bol yağmur gönderiyor?

Devam edelim:

71:12 Size mallar ve evlatlar ile medet etsin, size cennetler kılsın/atasın ve nehirler kılsın/atasın.

Ve yumdidkum bi-emvâlin ve benîne ve yec’al lekum cennâtin ve yec’al lekum enhârâ(n)

Nuh, kavmini Allah’a çağırmak için mal, evlat, cennet ve nehir mi vaat ediyor? Bu kavramları doğru anladık mı?

71:15 Görmez misiniz Allah, nasıl da gökleri yedi kat yaratmıştır. // Elem terav keyfe haleka(A)llâhu seb’a semâvâtın tibâkâ(n)

Demek ki göklerin 7 kat olduğunu bu adamların görebiliyor olması lazım ki ikna etmek için söylemiş Nuh. Peki siz görüyor musunuz gökler 7 kat mı? Bu adamları ikna edebilmek için bu nasıl bir argümandır?

Yazımın girişinde “romanda geçen ALANLAR VE BIRAKANLAR” kavramlarını anlamak için a,b veya c şıklarından birisini seçtiyseniz hiçbir zaman anlaşılamayacağız. Ama herkesin d şikkini seçtiğini düşünüyorum. O halde gelin bu kitabı gerçekten kitap ile anlamaya çalışalım mı?

Not: Edip Yüksel dili ile d şikkini seçtiğini söylemesine rağmen, filiyatta c şikkini seçenlerden. c şikkı ise a ve b şıklarının tesiri ile oluşmuş sözlüklerdir. Mustafa Öztürk a ve b şıkları arasında gidip gelmektedir.

Tüm nazariyeler a,b ve c şıkları arasındadır.

Artık d şikkini seçip bu Kitab’ı gerçekten okumanın zamanı gelmedi mi? Belki ben saçmıyorum. Ama bu yolu hiç denediniz mi? Deneyenlere kulak verdiniz mi? Vermediyseniz neden, hangi gerekçe ile? Denemeden neyin saçma olduğunu neyin gerçek olduğunu nereden bileceksiniz?

“Görmez misiniz Allah, nasıl da gökleri yedi kat yaratmıştır.”

7 kat göğe şahit olanlardansanız elbette siz haklısınız. Değilse bu yola da bir kulak verin.